

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

Заклад вищої освіти	Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Освітня програма	29687 Екологія
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Спеціальність	101 Екологія

Цей експертний висновок складений за результатами розгляду галузевою експертною радою (ГЕР) акредитаційної справи. Розгляд справи ГЕР є частиною акредитаційної процедури Національного агентства і здійснюється на основі поданих закладом відомостей про самооцінювання освітньої програми, а також звіту експертної групи про результати акредитаційної експертизи.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ГЕР - галузева експертна рада

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

09.04.2024 р.

Справа № 0418/АС-24

Галузева експертна рада Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти з галузі знань 10 "Природничі науки" у складі:

Голуб Олександр Андрійович – головуючий,

Гасюк Іван Михайлович,

Дмитрів Григорій Степанович,

Запотоцький Сергій Петрович,

Максименко Надія Василівна,

Мудрак Олександр Васильович,

Погребняк Володимир Григорович,

Сірук Ірина Миколаївна,

Сонько Сергій Петрович,

Трохимчук Андрій Дмитрович,

Тяпкін Олег Костянтинович,

за участі запрошених осіб:

Жук Аліна Володимирівна – гарант ОП,

розглянула на своєму засіданні матеріали акредитаційної справи щодо акредитації освітньої програми:

Назва ЗВО	Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Назва ВСП ЗВО	<i>не застосовується</i>
ID освітньої програми в ЄДЕБО	29687
Назва ОП	Екологія
Галузь знань	10 Природничі науки
Спеціальність	101 Екологія
Спеціалізація (за наявності)	<i>відсутня</i>
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

За результатами розгляду акредитаційної справи галузева експертна рада

РЕКОМЕНДУЄ

ухвалити рішення про акредитацію.

За – 11, Проти – 0

1. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку ГЕР

☒ підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, або для призначення повторної акредитаційної експертизи, відсутні

☐ наявні підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

☐ наявні підстави для призначення повторної акредитаційної експертизи

2. Обґрунтування ГЕР

У цьому розділі ГЕР надає власну оцінку відповідності освітньої програми, базуючись на змісті звіту експертної групи та інших матеріалах акредитаційної справи.

Заповнення полів «Обґрунтування» є обов'язковим, якщо ГЕР змінює рівень відповідності, визначений експертною групою, або підтверджує рівень відповідності А, Е чи F. У цих випадках необхідно заповнити обґрунтування не менше як за одним підкритерієм у межах відповідного критерію.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

1.1 Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти

Цілі освітньої програми (ОП) передбачають формування у здобувачів вищої освіти (ВО) комплексу знань, умінь і навичок для застосування в професійній діяльності через теоретичне та практичне навчання; підготовку кваліфікованого фахівця з екології, конкурентоспроможного на ринку праці; сприяння розвитку свідомої, вихованої, культурної особистості, що відповідає місії закладу вищої освіти (ЗВО) - інновативність, збалансованість, успіх, та його стратегії (<https://www.chnu.edu.ua/media/vtnguul/strategichnyi-plan-rozvytku-na-2019-2026.pdf>). Особливістю ОП є її направленість на вирішення екологічних проблем регіону, зокрема пов'язаних із агровиробництвом. У цілях ОП така особливість не виражена, водночас виражена у змісті ОП (ППОЗ Ґрунтознавство, ППО7 Агроекологія, ППО8 Основи біогеохімії, ППО17 Хімічний аналіз споживчих товарів, ППО19 Екологія рослин, ППО20 Екологія мікроорганізмів).

1.2 Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін

До формулювання цілей ОП та визначення програмних результатів навчання (ПРН) були залучені усі групи стейкхолдерів, зокрема представники академічної спільноти, здобувачі, роботодавці і випускники. ОП переглядалась у 2018, 2020, 2022 роках і постійно удосконалювалась, враховуючи зміни у нормативно-законодавчій базі. До прикладу, у зв'язку із втратою чинності наприкінці 2017 року Закону України "Про екологічну експертизу" освітній компонент (ОК) "Екологічна експертиза" було замінено на ОК "Стратегічна екологічна оцінка" (протокол розширеного засідання робочої групи від 22.05.2020 р., протокол засідання робочої групи від 02.06.2020 р., витяг із протоколу засідання кафедри екології та біомоніторингу №25 від 04.06.2020 р.). Окрім того, вилучено комплексний іспит з "Екології" (протокол засідання робочої групи від 24.05.2022 р.), форма атестації з 2022 р. лише публічний захист кваліфікаційної роботи, що відповідає стандарту вищої освіти (СВО) за спеціальністю 101 Екологія для першого (бакалаврського) рівня ВО (витяг із протоколу засідання кафедри екології та біомоніторингу №21 від 31.05.2022 р.). Здобувачами ВО надано пропозиції щодо перенесення з вибіркового циклу в обов'язковий ОК "Екологія рослин" (протокол розширеного засідання проєктної групи від 06.05.2020 р.), а з обов'язкового у вибіркового ОК "Гідрологія" (протокол засідання робочої групи від 02.06.2020 р.), а також щодо збільшення кількості кредитів на практичну підготовку. У редакції ОП 2020 р. усі ці пропозиції реалізовано. Окрім збільшення кількості кредитів на усі практики, введено переддипломну практику за пропозицією роботодавців (протокол засідання робочої групи від 02.06.2020 р.). Окрім того, вони ж запропонували перенести ОК "Агроекологія" із циклу вибірових ОК до обов'язкових задля посилення особливостей ОП. Здобувачі ВО беруть участь у засіданнях робочої групи, зустрічаються з гарантом, беруть участь в опитуваннях, які проводить кафедра (<http://ibhb.chnu.edu.ua/dpt/ecology/or-bakalavr>). Представники роботодавців беруть участь у засіданнях робочої групи, у спільних наукових дослідженнях, проводять гостьові заняття, комунікують зі здобувачами та науково-педагогічними працівниками (НПП) під час практик. Члени робочої групи на постійній основі спілкуються із провідними вченими-екологами вітчизняних та закордонних ЗВО, за результатами таких зустрічей постійно оновлюється перелік вибірових компонентів та удосконалюються робочі програми ОК. Рецензії стейкхолдерів розміщено на сайті кафедри (<http://ibhb.chnu.edu.ua/dpt/ecology/or-bakalavr>). Пропозиції щодо удосконалення ОП під час періодичних переглядів із зазначенням зацікавлених сторін та результатів розгляду завантажено до системи НАЗЯВО. Пропозицій стейкхолдерів, які б були відхилені, не було.

1.3 Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм

Цілі ОП, зокрема підготовка кваліфікованих фахівців з актуальними знаннями, вміннями та практичними навичками, що передбачені ПРН, для вирішення проблем в галузі екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування, відповідають тенденціям ринку праці. Тенденції розвитку спеціальності аналізуються розробниками постійно, зокрема через співпрацю із роботодавцями, провідними вченими-екологами України та країн ЄС, і враховуються під час періодичного оновлення ОП, зокрема через оновлення змісту ОП, переліку вибіркових ОК, робочих програм навчальних дисциплін (НД) та практик, тематик кваліфікаційних робіт. Галуzeвий контекст був урахований під час формулювання цілей за результатами консультацій з представниками провідних підприємств галузі, аналізу ринку праці та останніх наукових та технологічних тенденцій у сфері екології. ПРН сформульовано відповідно до СВО за спеціальністю 101 Екологія для першого (бакалаврського) рівня ВО. Регіональний контекст відіграє суттєву роль для функціонування ОП, оскільки ОП орієнтує на вирішення екологічних проблем регіону, зокрема пов'язаних із агровиробництвом. Водночас під час формулювання цілей і визначення ПРН він до уваги не взятий, але виражений у змісті ОП. При формулюванні цілей та визначенні ПРН враховувався досвід ОП: Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Львівського національного університету імені Івана Франка, Національного університету біоресурсів і природокористування України, Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, Університету Гронінгема, Інституту зоології Грацького університету, Університету Палацького в Оломоуці. За словами гаранта, аналіз вітчизняних освітніх програм дозволив краще структурувати ОП, а аналіз іноземних освітніх програм - удосконалити зміст окремих НД ("Заповідна справа та екомережа", "Екологія тварин"), а також форми та методи навчання в рамках окремих НД ("Екологічна безпека"). Врахування регіонального контексту, зокрема направленість ОП на вирішення екологічних проблем, що виникають за відсутності значного техногенного навантаження та в умовах розвинутого агровиробництва, робить її конкурентоздатною у порівнянні з вітчизняними та іноземними аналогами.

1.4 Освітня програма дає можливість досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності).

За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти програмні результати навчання мають відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня

ПРН ОП, зокрема ПРН 1-25, повністю відповідають результатам навчання, запропонованим СВО за спеціальністю 101 Екологія для першого (бакалаврського) рівня ВО. ПРН, відмінні від зазначених у СВО, відсутні.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

2.1 Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності)

Обсяг ОП складає 240 кредитів ЄКТС, обсяг вибіркових ОК складає 60 кредитів ЄКТС (25% відповідно), що відповідає Державному стандарту для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Аналіз змісту ОК загалом відповідає предметній галузі. Випускникам ОП "Екологія", присвоюється освітньо-кваліфікаційний рівень "бакалавр з екології", що відповідає шостому рівню НРК України.

2.2 Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, становлять логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дають можливість досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання

Зміст ОП чітко визначений. ОК, які включені до ОП, утворюють систему із логічними взаємозв'язками, спрямовану на досягнення цілей ОП та ПРН, які відповідають загальним і фаховим компетентностям. ОП є структурованою та збалансованою в контексті загального часу навчання. НД циклу загальної підготовки переважно викладаються на 1-2 роках навчання, а НД циклу професійної підготовки - на 3-4 роках навчання. На 1 році навчання передбачено вивчення 13 НД (6 - у 1 семестрі та 7 - у 2) та загально-екологічну практику. На 2 році навчання передбачено 13 НД (6 - у 3 семестрі та 7 - у 4) та ландшафтно-екологічну практику. На 3 році навчання передбачено 13 НД (8 - у 5 семестрі та 5 - у 6), курсову роботу та виробничу практику. На 4 році вивчається 10 НД (7 - у 7 семестрі та 3 - у 8), передбачено переддипломну практику та захист кваліфікаційної роботи. Відповідно до структурно-логічної схеми ОП ОК кожного року створюють передумови для вивчення ОК наступних років. Усі компетентності та ПРН забезпечуються обов'язковими ОК. ПРН, які корелюють із загальними компетентностями, забезпечуються як вивченням окремих дисциплін (ЗПО1-ЗПО10), так і через синтез кількох ОК. Значну роль та місце у формуванні цих компетентностей має

гуманітарна складова (ЗПО1, ЗПО3, ЗПО5, ЗПО7, ЗПО10). Варто відзначити, що у навчальному плані (НП) не зазначено скільки кредитів ЄКТС відводиться на практики та кваліфікаційну роботу. Попри те сума кредитів ЄКТС без практик та кваліфікаційної роботи зазначена як 240, що є технічною помилкою.

2.3 Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною)

Об'єктом вивчення відповідно до ОП та СВО є структура та функціональні компоненти екосистем різного рівня та походження; антропогенний вплив на довкілля та оптимізація природокористування. Зміст ОП відповідає об'єкту вивчення, зокрема через такі ОК, як: Заповідна справа та екомережа (ППО4), Техноекологія (ППО5), Загальна екологія (ППО6), Агроєкологія (ППО7), Організація та управління в природоохоронній діяльності (ППО9), Моделювання та прогнозування стану довкілля (ППО11), Моніторинг довкілля (ППО13), Екологічна безпека (ППО15) та ін. Наведені вище ОК, а також Екологія людини (ППО12), Нормування антропогенного навантаження на навколишнє середовище (ППО14), Екологія тварин (ППО18), Екологія рослин (ППО19), Екологія мікроорганізмів (ППО20) відповідають теоретичному змісту предметної області (поняття, концепції, принципи природничих наук, сучасної екології та їх використання для охорони навколишнього середовища, збалансованого природокористування та сталого розвитку). Відповідно до ОП здобувач має оволодіти методами спостереження за екосистемами та їх складовими, обробки даних, їх аналізу та інтерпретації результатів екологічних досліджень, застосування інноваційних підходів. Окрім того, вмінні застосовувати прилади, обладнання, устаткування, програмне забезпечення, необхідне для натурних, лабораторних та дистанційних досліджень будови та властивостей екологічних систем різного рівня та походження. Зміст ОП, зокрема Загальна екологія (ППО6), Агроєкологія (ППО7), Моделювання та прогнозування стану довкілля (ППО11), Екологія людини (ППО12), Моніторинг довкілля (ППО13), Хімічний аналіз споживчих товарів (ППО17), Екологія тварин (ППО18), Екологія рослин (ППО19), Екологія мікроорганізмів (ППО20), Техніка лабораторних досліджень (ППО21) та Екологічна хімія (ППО23), відповідає методам, методикам та технологіям, а також інструментам та обладнанню, передбаченим ОП та СВО, що було підтверджено під час огляду матеріально-технічної бази ЗВО та табл. 1 ВСО.

2.4 Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін в обсязі, передбаченому законодавством

У ЗВО відповідно до Положення про порядок реалізації студентами ЧНУ імені Юрія Федьковича права на вибір навчальних дисциплін (<https://www.chnu.edu.ua/media/r25f14cg/polozhennia-pro-vybir-navchalnykh-dystsyplin.pdf>) реалізуються процедури, які дозволяють формувати індивідуальну освітню траєкторію, зокрема: формування і доведення до відома студентів переліку НД вибору (шляхом організації зустрічей з представниками кафедр, дирекції, кураторами академгруп, а також через силабуси); здійснення вибору студентами НД зі сформованого переліку; організація подальшого вивчення обраних НД; визнання результатів навчання за обраними НД. Здобувачі обирають НД відповідно до НП ОП (<http://ibhb.chnu.edu.ua/dpt/ecology/silabusi-navchalnih-diststiplin/>), а також із загальноуніверситетського каталогу (<https://www.chnu.edu.ua/navchannia/dlia-studentiv/kataloh-kursiv/>). Вибір НД в рамках ОП здійснюється відповідно до підпункту 2.3.1.3 вище зазначеного Положення. У НП зазначаються шифри вибірових НД та їхні обсяги, а також назви. Загальноуніверситетський каталог налічує 69 НД. Також здобувач може обрати 1 із 9 секцій для вивчення НД "Фізичне виховання" та 1 із 3 іноземних мов для вивчення НД "Професійна іноземна мова". Здобувачі мають право обирати НД, передбачені НП інших ОП. ОК ППВ12 є позакредитним, його включено до НП відповідно до Інструкції про організацію військової підготовки громадян України за програмою підготовки офіцерів запасу (п. 2 розділу 3). Відповідно до п. 2.4 Положення, здобувачеві може бути відмовлено у реалізації його вибору і запропоновано здійснити новий вибір, якщо: кількість студентів, які обрали НД, перевищує максимальну чисельність; кількість студентів, які обрали НД із загальноуніверситетського каталогу, менша 20 осіб, а тих, які обрали НД з блоку дисциплін вибору НП ОП, менша 10 осіб; результатом вибору буде недостатня для присвоєння академічної кваліфікації кількість кредитів; результатом вибору буде перевищення встановленого максимуму кількості НД, які студент може опановувати одночасно, та/або кількості підсумкових (семестрових) форм контролю; наслідком вибору НД передбачувана академічна заборгованість через відсутність необхідного рівня вхідних знань і вмінь. Здобувачі, як правило, реалізують вибір НД у період весняного семестру (лютий-квітень), який передусь навчальному року, в якому передбачене їх вивчення. Процедура вибору НД включає 6 етапів, які прописані у п. 3.2 Положення. За словами гаранта, ЗВО аналізує, які НД користуються популярністю, а які ні, і ті, що не користуються, замінюють на нові. НПП мають можливість запропонувати вибірову НД відповідно до процедури. Здобувачі ВО мають можливість обирати тему кваліфікаційної роботи та керівника.

2.5 Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дає можливість здобути компетентності, потрібні для подальшої професійної діяльності

ОП і НП передбачають практичну підготовку здобувачів ВО, зокрема передбачено практичні заняття (450 ак. год), лабораторні заняття (600 ак. год), курсову роботу (90 ак. год), а також загально-екологічну (180 ак. год), ландшафтно-екологічну (180 ак. год), виробничу (180 ак. год) та переддипломну (315 ак. год) практики. Практична підготовка формує К01-К03, К06, К08-К11, К15, К18-К20, К22-К23. Проведення практик здійснюється відповідно до Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (<https://www.chnu.edu.ua/media/crlm2vzg/polozhennia-pro-provedennia-praktyky.pdf>). Базами загально-екологічної практики є: кафедра екології та біомоніторингу; природоохоронні території міста Чернівці. Базою ландшафтно-екологічної практики є біостаціонар у с. Долішній Шепіт Вижницького району Чернівецької області. Базами виробничої практики є: Управління екології та природних ресурсів Чернівецької обласної державної адміністрації, Чернівецький міський комунальний виробничий трест зеленого господарства та протизсувних робіт, Придністровська дослідна станція садівництва Інституту садівництва НААН України, Чернівецький обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, Чернівецький обласний центр з гідрометеорології, Чернівецька філія державної установи "Інститут охорони ґрунтів України", ГО "Асоціація виробників продукції бджільництва "Буковинський бджоляр". Договори та угоди з базами практик розміщено на сайті кафедри екології та біомоніторингу

(<http://ibhb.chnu.edu.ua/dpt/ecology/praktichna-pidgotovka>). Базою переддипломної практики є кафедра екології та біомоніторингу. Роботодавці беруть участь у формулюванні цілей і завдань виробничої практики, визначенні її змісту. В рамках НД під час вивчення окремих тем для студентів проводять екскурсії на об'єкти природно-заповідного фонду та промислові підприємства. Під час вивчення навчальних дисциплін студенти відвідують Національний природний парк, де знайомляться з організацією його роботи, відповідною документацією. Практична підготовка відображає останні тенденції галузі шляхом використання на практиці передових технологій, спрямованості на розв'язання реальних екологічних проблем, інтеграції міждисциплінарного підходу та акценту на сталий розвиток. Здобувачі ВО та випускники задоволені компетентностями, здобутими та розвиненими під час практичної підготовки за ОП. Це також підтверджується і результатами опитування, розміщеними на сайті кафедри (<http://ibhb.chnu.edu.ua/dpt/ecology/or-bakalavr>).

2.6 Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (softskills), що відповідають заявленим цілям

Зміст ОП сприяє набуттю здобувачами ВО соціальних навичок (soft skills), зокрема через ЗПО3 "Іноземна мова (за професійним спрямуванням)", ЗПО5 "Українська мова (за професійним спрямуванням)", ЗПО7 "Філософія", ЗПО9 "Основи наукової діяльності", ЗПО10 "Психологія професійної комунікації". Соціальні навички здобувачі ВО набувають і під час вивчення інших обов'язкових ОК, під час вивчення вибіркового ОК, особливо із загальноуніверситетського каталогу, а також під час проходження практик. Студенти здобувають навички міжособистісної комунікації, відповідальності, лідерства та командної роботи, працюючи у групах на практичних та лабораторних заняттях. Навички ораторства та презентації власних результатів здобувачі здобувають під час виступів на семінарських заняттях, науково-практичних конференціях, під час захисту курсової роботи. Навички професійної комунікації - під час вивчення ЗПО10, а також під час проходження практик. Методи навчання, зазначені у табл. 3 ВСО, а зокрема інтерактивний, сприяють набуттю soft skills здобувачами ВО. Акцент на комунікативних навичках у межах ОП обґрунтовується необхідністю співпраці та взаємодії з різними зацікавленими сторонами, включаючи громадські організації, владу, наукову спільноту та громадськість. Комунікативні навички дозволяють екологам ефективно обмінюватися інформацією, переконливо аргументувати свої погляди, залучати громадську увагу до проблем

2.7 Зміст освітньої програми враховує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності)

Для здобувачів першого (бакалаврського) освітнього рівня за ОП "Екологія" зі спеціальності 101 "Екологія" професійний стандарт станом на сьогодні відсутній.

2.8 Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає фактичному навантаженню здобувачів, досягненню цілей та програмних результатів навчання

Навантаження 1-4 р. н. за денною формою навчання на ОП становить 60 кредитів ЄКТС кожен, що відповідає вимогам Закону України «Про вищу освіту» (п. 14 ч. 1 ст. 1). Відповідно до цього ж Закону України не менше 8 тижнів має бути передбачено на канікули, що також виконується ЗВО. Відповідно до ст. 49 Закону України «Про вищу освіту» проведення навчальних занять та практичної підготовки для денної форми навчання має становити не менше 30 тижнів упродовж навчального року (1-3 роки навчання – 34 тижні, 4 рік – 30 тижнів). Тривалість загально-екологічної, ландшафтно-екологічної та виробничої практики – 4 тижні кожна (6 кредитів ЄКТС кожна), а переддипломної – 7 тижнів (10,5 кредитів ЄКТС), що не суперечить Положенню про організацію освітнього процесу (<https://www.chnu.edu.ua/media/zpaplax/polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu.pdf>). Відповідно до цього ж Положення максимальне тижневе аудиторне навантаження не повинно перевищувати для здобувачів ВО 30 годин. Відповідно до НП ОП максимальне тижневе навантаження складає 23 години у 5 семестрі. Обсяг ОК відповідає вимогам п. 4.1 Положення. В цілому розподіл обсягу навантаження за ОК є рівномірним, здебільшого ОК мають обсяг – 3-6 кредитів ЄКТС. Обсяг аудиторного навантаження за ОП становить 31,74 % (2285 ак. год), 68,26 % (4915 ак. год) відведено на практики (855 ак. год), підготовку та захист кваліфікаційної роботи (255 ак. год) та на самостійну роботу. Співвідношення аудиторних годин та часу на самостійну роботу здобувача складає від 1/3 до 2/3 обсягу НД, що відповідає Положенню про організацію освітнього процесу. Однак є протиріччя між п. 5.6 та 7.10 Положення. Відповідно до результатів опитування випускників про якість освіти (2022/2023 н. р.) на питання "Чи вистачає Вам часу на самостійну роботу? (Чи не перевантажені?)" 50 % респондентів відповіли, що часу на самостійну роботу вистачає, а 30 % - що важко відповісти (<http://ibhb.chnu.edu.ua/dpt/ecology/or-bakalavr>). Обсяг ОП та окремих ОК, співвіднесення часу на аудиторні заняття та самостійну роботу в цілому дозволяє досягти цілей ОП та ПРН.

2.9 Структура освітньої програми та навчальний план підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою у разі її здійснення узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти

На сьогодні немає прикладів здійснення підготовки за дуальною формою освіти за цією ОП.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

3.1 Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному вебсайті закладу вищої освіти

Правила прийому до Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича у 2023 році (<https://www.chnu.edu.ua/media/i44jgltx/pravylya-priyomu-universytetu-2023-roku.pdf>) є чіткими, зрозумілими та доступними для потенційних вступників. Усі без виключення положення Правил прийому до Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича є недискримінаційними та визначаються особливостями отримання кваліфікацій, зокрема через предмети Національного мультипредметного тесту (НМТ) або Зовнішнього незалежного оцінювання (ЗНО) та їхні вагові коефіцієнти.

3.2 Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми

Правила прийому на ОП враховують особливості самої ОП через перелік конкурсних предметів НМТ та їхні вагові коефіцієнти (українська мова 0,3; математика 0,35; історія України 0,35 або іноземна мова 0,3 або біологія 0,4 або фізика 0,35 або хімія 0,4) або перелік конкурсних предметів ЗНО 2020-2021 та їхні вагові коефіцієнти (українська мова 0,25; біологія 0,4; історія України 0,25 або географія 0,25 або іноземна мова 0,25 або математика 0,25 або фізика 0,25 або хімія 0,25). Мінімальна кількість балів для допуску до участі в конкурсі або зарахування за квотами складає 100 балів для кожного предмету. Знання з перелічених предметів на рівні 100 балів і вище відповідають рівневі початкових (вхідних) компетентностей, потрібних для того, щоб розпочати навчання за ОП "Екологія". Підвищені вагові коефіцієнти для таких предметів НМТ, як біологія та хімія (0,4), у порівнянні з іншими предметами, вмотивовані особливостями ОП "Екологія". На ОП можуть вступати вступники, які здобули освітньо-кваліфікаційний рівень молодшого спеціаліста (ОКР МС) або освітній ступінь молодшого бакалавра (ОС МБ) або освітньо-професійний ступінь фахового молодшого бакалавра (ОПС ФМБ). Для ОКР МС та ОС МБ граничний обсяг перезарахування кредитів складає 120 кредитів ЄКТС, а для ОПС ФМБ - 60 кредитів ЄКТС. Предмети НМТ та їхні вагові коефіцієнти для таких вступників аналогічні, як і для вступників на основі повної загальної середньої освіти, а предмети ЗНО та їхні вагові коефіцієнти дещо відрізняються (українська мова 0,3; математика 0,35 або історія України 0,35 або географія 0,35 або іноземна мова 0,5 або біологія 0,4 або фізика 0,35 або хімія 0,4). До 2022 року вступ на ОП здійснювався за результатами ЗНО, а з 2022 року, через війну росії проти України, здійснюється за результатами НМТ або ЗНО. Відповідно до вище наведеного, вимоги до вступників є ефективним способом для формування контингенту здобувачів, які вмотивовані та здатні до навчання на ОП.

3.3 Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Процедура визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, регламентується Положенням про порядок відрахування, переривання навчання, поновлення, переведення, надання академічної відпустки здобувачам вищої освіти Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (<https://www.chnu.edu.ua/media/mhvnmklt/polozhennia-pro-poriadok-vidrakhuvannia-pereviedennia-navch-ponovlennia-perevedennia.pdf>) та Положенням про порядок реалізації права на академічну мобільність здобувачів вищої освіти Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (<https://www.chnu.edu.ua/media/bhwgmilb/polozhennia-pro-akademichnu-mobilnist.pdf>). Перезарахування предметів здійснює дирекція інституту на основі академічної довідки або додатку до диплома про вищу освіту. Визнання та перезарахування результатів навчання здобувачів ВО за результатами академічної мобільності здійснюється відповідно до розділу 3 Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність. Порядок перезарахування визначається угодою, яка підписується перед поїздкою на навчання. Перезарахування вивчених НД здійснюється на підставі представленого здобувачем ВО документа з переліком і результатами навчальних здобутків з НД, кількістю кредитів та інформацією про систему оцінювання навчальних здобутків здобувача ВО, завіреного в установленому порядку ЗВО-партнера. Перезарахування оцінок у шкалу оцінювання ЗВО здійснюється за середнім показником отриманої оцінки в ЗВО-партнері дирекцією інституту разом з навчальним і міжнародним відділами. Можуть перезараховуватись професійно-орієнтовані вибіркові НД, прямих аналогів яких не існує в НП, але які відповідають компетентностям, визначеним в ОП, і якщо вивчення професійно-орієнтованих вибіркових НД у певному обсязі передбачене у семестрі (навчальному році), під час якого здійснюється мобільність, чи у наступних семестрах (роках). Відповідно до Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність здобувачів вищої освіти Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича було визнано результати навчання здобувачки ВО, яка проходила семестрове навчання у Поморській академії м. Слупськ (Польща) з 29.09.2017 по 31.01.2018 згідно з наказом №595 від 28.09.2017. Здобувачі ВО ознайомлені із можливостями визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності.

3.4 Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Процедура визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, регламентується Положенням про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (<https://www.chnu.edu.ua/media/zaykf41y/polozhennia-pro-vzaiemodiiu-formalnoi-ta-neformalnoi-osvity.pdf>). Для визнання результатів навчання у неформальній освіті попередньо створюють розпорядженням директора навчально-наукового інституту фахову комісію (директор навчально-наукового інституту, гарант ОП, за якою навчається здобувач ВО, НППІ, які забезпечують викладання НД, запропонованих до перезарахування на основі

визнання результатів навчання у неформальній освіті). Комісія визначає метод оцінювання результатів навчання відповідно до робочої навчальної програми. За підсумками оцінювання фахова комісія оформляє протокол, що містить висновок для директорату про зарахування чи не зарахування відповідної НД. ЗВО може направити запити до суб'єктів, які здійснювали таке навчання, для підтвердження або уточнення необхідної інформації. Визнання результатів навчання у неформальній освіті дозволяється для НД, викладання яких починається з 2 семестру, а саме визнання результатів проводять у семестрі, який передує тому семестру, у якому згідно з НП ОП передбачено вивчення цієї НД. ЗВО приймає рішення про зарахування певного ОК, якщо визнаються усі результати навчання, передбачені цим ОК. Якщо ж визнається частина результатів навчання, то зараховуються окремі види навчальної роботи за таким ОК. Загальний обсяг ОК ОП, які зараховуються здобувачу ВО за підсумками визнання результатів неформального та/або інформального навчання, не може перевищувати 25 % ОП. У разі незгоди з висновком фахової комісії здобувач ВО може звернутись з апеляцією до ректора. Практики застосування вказаних правил на ОП "Екологія" не було, проте здобувачі ВО, які навчаються на ОП, ознайомлені із відповідними процедурами і можуть скористатись можливістю визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

4.1 Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи

На ОП освітній процес здійснюється відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу...» (https://drive.google.com/file/d/14PoxHnt_u7rPqGbGu3cccWyTRXbI5-Gg/view), яке розміщене на сайті ЗВО та є доступним для всіх учасників освітнього процесу. Навчання на ОП здійснюється заочною денною формою. Силабуси ОК розміщені у відкритому доступі на веб сторінці кафедри (<http://ibhb.chnu.edu.ua/dpt/ecology/silabusi-navchalnih-distiplin>). НПП, відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу...» (https://drive.google.com/file/d/14PoxHnt_u7rPqGbGu3cccWyTRXbI5-Gg/view), мають право обирати методи та засоби навчання і викладання. Вибір цих методів відповідає вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи. Крім основних методів навчання (лекції, семінари, лабораторні і практичні роботи) використовуються також інтерактивні (віртуальні лабораторії, кейс-метод, мозговий штурм, метод наочності, ігрові методи). За результатами опитування встановлено, що здобувачі ВО на 100% задоволені методами навчання та викладання. 50% опитаних здобувачів відповіли, що можуть реально впливати на вибір викладачами форм і методів навчання. Студентоцентризований підхід реалізується через обрання вибіркового ОК, тем кваліфікаційних робіт, тематики індивідуальних завдань, участь у наукових конференціях. Здобувачі беруть участь в обговоренні та оновленні ОП та надають свої пропозиції (протокол розширеного засідання проєктної групи зі здобувачами вищої освіти від 06.05.2020 р. <https://drive.google.com/file/d/1oZJWtkZoh7WzWbcZe06qvq-FwGo2tvxj/view>).

4.2 Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання в межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб)

На сайті ЗВО є доступ до інформації щодо цілей, змісту і ПРН. На сторінці кафедри розміщена ОП «Екологія» (Освітня програма_БАКАЛАВР_2022.pdf - Google Диск), навчальні плани підготовки здобувачів (NP_1-4_2022.pdf - Google Диск) та силабуси всіх ОК (<http://ibhb.chnu.edu.ua/dpt/ecology/silabusi-navchalnih-distiplin>). Учасники освітнього процесу мають вільний цілодобовий доступ до графіку навчального процесу, розкладу занять, заліків та іспитів (<http://ibhb.chnu.edu.ua/student/studentski-novini>). Навчання здобувачів ВО забезпечується всіма необхідними навчально-методичними матеріалами, які доступні на платформі Moodle (<https://moodle.chnu.edu.ua>). Критерії оцінювання роботи здобувачів ВО доступні для всіх учасників освітнього процесу і представлені у силабусах. Проте в окремих силабусах (ОК «Основи екологічної культури», «Техноекологія», «Агроекологія», «Моделювання та прогнозування стану довкілля», «Моніторинг довкілля») відсутні чіткі критерії оцінювання в рамках поточного та семестрового контролю. В силабусах ОК «Загальна екологія», «Екологія людини» сума балів, яка може бути накопичена здобувачем за виконання поточних завдань, складає 303 (МРЗ – 209 балів) та 96 балів відповідно. У деяких силабусах зазначено, що «у випадку відсутності студента під час проміжного контролю або порушення терміну здачі роботи оцінка за цю роботу не зараховується або знижується», що не відповідає «Положенню про організацію освітнього процесу...». В силабусах ОК «Ландшафтно-екологічна практика», «Загально-екологічна практика», «Виробнича практика» відсутні чіткі вимоги щодо написання звіту та критерії його оцінювання. У відповідь на запит ЕГ були надані звіти про проходження практик (по 1 для кожної практики, крім переддипломної). Аналізуючи їх, ЕГ робить висновок, що вони не відображають здобуті ПРН, а представлені у вигляді анотації. Критерії оцінювання курсових та кваліфікаційних робіт розміщені на сторінці кафедри (<http://ibhb.chnu.edu.ua/dpt/ecology/korisni-materiali/kriteriyi-otsiniuvannia-kursovih-robot>). Під час зустрічі ЕГ з НПП було зазначено, що здобувачі на першому занятті отримують всю необхідну інформацію про форми контрольних заходів та критерії оцінювання, що було підтверджено на зустрічі зі здобувачами. Комунікація здобувачів з НПП відбувається через корпоративну пошту та месенджери.

4.3 Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми

Важливим напрямом діяльності на ОП є науково-дослідна робота, до якої залучають здобувачів. Основні принципи проведення наукових досліджень здобувачі вивчають на 1 році навчання під час вивчення НД «Вступ до фаху», та на 3 році навчання під час вивчення НД «Основи наукових досліджень». Завідувачка кафедри аргументувала, що всі здобувачі, починаючи з 1 року навчання, беруть участь у проведенні досліджень в рамках міжнародного моніторингу втрат бджолиних колоній, поєднуючи при цьому теоретичні знання і практичні навички. Під час виконання кваліфікаційної роботи здобувачі безпосередньо залучаються до науково-дослідної роботи. Здобувачі беруть участь у студентських наукових конференціях (<https://www.chnu.edu.ua/media/1nedjbih/zbirnykpratsibkhhb2021.pdf>, https://www.chnu.edu.ua/media/svgdfuob/nnibkhhb-studentska-konferentsiia_2022.pdf, https://www.chnu.edu.ua/media/hxucy4sr/nn-bkhhb_2023.pdf) та конкурсах, за що їм надаються додаткові бали при оцінюванні кваліфікаційних робіт. Результати своїх наукових досліджень вони публікують у співавторстві з НПП кафедри. Здобувачі проходять ландшафтно-екологічну практику на базі ННІБХБ в с. Долишний Шепіт та виробничу практику на базі підприємств, установ та організацій, науково-дослідних закладів відповідно до укладених договорів (<http://ibhb.chnu.edu.ua/dpt/ecology/praktichna-pidgotovka>).

4.4 Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі - викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі

Відповідно до п. 3.2 «Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в ЧНУ» (<https://drive.google.com/file/d/14UAVRHptFJkoS4NW5h35lDhfpsqOsytrp/view>) моніторинг і періодичний перегляд освітніх програм відбувається для того, щоб гарантувати досягнення встановлених цілей та їх відповідність потребам студентів і суспільства. Перегляд та вдосконалення робочих програм здійснюється щорічно перед початком навчального року. У випадку відсутності змін у НП, змісті НД, змін у законодавстві, робоча програма перезатверджується на засіданні кафедри. У випадку наявності змін відбувається оновлення робочої програми та, за погодженням з гарантом, її затвердження спочатку на засіданні кафедри, а потім на засіданні методичної ради навчально-наукового інституту біології, хімії та біоресурсів, перед початком нового навчального року. Оновленню змісту НД сприяє наукова діяльність викладачів, участь у міжнародних проєктах, проходження стажувань та участь у різноманітних тренінгах, щодо освоєння новітніх технологій (https://docs.google.com/document/d/1Cs6gPzNJTQq_aa3tiwoP15yozNYB4t-S/edi). За результатами участі в міжнародному освітньо-просвітницькому проєкті TEMPUS IV EcoBRU розроблено НД «Гарбологія, оновлено зміст НД «Основи екологічної культури», змінено назву НД «Хімія» на «Екологічна хімія». Результати, отримані за програмою «MASHAV Environmental Management of Natural Parks and Reserves», були відображені в змісті НД «Заповідна справа та екомережа». Оновленню НД «Екологія тварин» сприяла участь завідувачки кафедри у індивідуальній програмі від уряду Словаччини «SAIA». Завідувачка кафедри є координатором від університету за програмою Horizon Europe – Restoring Pollinator habitats in Europe. Це перший грант за програмою Horizon Europe – Research and innovation в історії ЗВО. В результаті реалізації держбюджетних тем оновлено зміст НД «Моделювання та прогнозування стану довкілля» і НД «Ландшафтно-екологічна практика».

4.5 Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти

У ЗВО розроблена Стратегія інтернаціоналізації ЧНУ (https://www.chnu.edu.ua/media/uexmj1eg/internationalization-strategy_ukr.pdf), відповідно до якої відбувається інтеграція учасників освітнього процесу ЧНУ у міжнародне дослідницьке співтовариство. ЗВО має укладені договори про співпрацю з понад 200 університетами та науковими інститутами Європи та світу, в тому числі з понад 40 університетами у рамках програми ERASMUS+ (<https://www.chnu.edu.ua/mizhnarodna-diialnist/zakordonni-partnery/erasmusplus/>). НПП та здобувачі ВО беруть участь в програмах академічної мобільності. Здобувачка ВО 4 року навчання проходила навчання у Поморській Академії, Польща. НПП проходили міжнародні стажування у рамках програми Erasmus Mundus IANUS, в університеті Монпельє II, Франція; на базі школи для бджолярів і асоціації фермерів в університеті м. Грац; в університеті Палацького, Чехія; в університеті Гронінгена, Нідерланди. НПП та здобувачі є учасниками міжнародних проєктів: «Оптимізація аналізу та навчання задля сталих ландшафтів», Швеція, Норвегія, 2022 р.; здобувач ВО 2 року навчання є учасником проєкту «Ethnobotany of divided generations in the context of centralization», Італія, 2019 р. Досвід участі в програмах академічної мобільності був застосований при оновленні змісту ППО2, ППО4, ППО18, ППО1, ППО15. Однак існують певні бар'єри щодо залучення здобувачів до програм міжнародної

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

5.1 Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дають можливість встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів

навчання для окремого освітнього компонента та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь

У ЗВО діє «Положення про контроль та систему оцінювання результатів навчання студентів у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (<https://drive.google.com/file/d/1aDDzrMzuZ7OA1CervuLzeYLONEosLySV/view?usp=sharing>), відповідно до якого є наступні види контролю: вхідний (проводиться в усній або письмовій формі), поточний (проводиться в усній, письмовій формі, в тому числі тестування на семінарських, практичних і лабораторних заняттях), підсумковий (іспит або залік, який проводиться у формі тестування або письмової відповіді) та атестація (здійснюється у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи). Діє накопичувальна система із врахуванням балів, які отримані за поточні контрольні заходи та підсумкове оцінювання. Проте у деяких силабусах (наприклад, «Загальна екологія», «Екологія людини») сума балів, яка може бути накопичена здобувачем за виконання поточних завдань, складає 303 (МРЗ – 209 балів) та 96 балів відповідно. Прозорість оцінювання забезпечується використанням платформи електронної системи (Moodle). Форми і засоби контролю висвітлені в силабусах НД. Інформування здобувачів про критерії, особливості організації освітнього процесу та оцінювання завдань відбувається на першому занятті з НД. Для проведення захисту кваліфікаційних робіт наказом ректора формується екзаменаційна комісія, головою якої є запрошений фахівець. У 2021 році головою екзаменаційної комісії був начальник Управління екології та природних ресурсів Чернівецької обласної державної адміністрації. При оцінюванні кваліфікаційних робіт на ОП діє система заохочувальних додаткових балів.

5.2 Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності)

Форма атестації здобувачів ВО на ОП «Екологія» відповідає вимогам СВО першого (бакалаврського) рівня (Наказ МОНУ від 04.10.2018 р. №1076). Атестація здійснюється у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи. Атестація здобувачів здійснюється відповідно до «Положення про атестацію здобувачів вищої освіти та організацію роботи Екзаменаційної комісії в Чернівецькому національному університеті» (<https://www.chnu.edu.ua/media/djcdodmf/polozhennia-pro-atestatsiiu-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf>).

5.3 Визначено чіткі та зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу, які забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема охоплюють процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Процедура проведення контрольних заходів, порядок оцінювання навчальних досягнень здобувачів в ЗВО здійснюється відповідно до Положень: «Про контроль і систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти» (https://www.chnu.edu.ua/media/geupxdun/polozhennia-pro-kontrol-i-sistemu-otsiniuvannia_2020.pdf), «Про атестацію здобувачів вищої освіти та організацію роботи Екзаменаційної комісії в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (<https://www.chnu.edu.ua/media/djcdodmf/polozhennia-pro-atestatsiiu-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf>), «Про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (<https://www.chnu.edu.ua/media/o32exesg/polozhennia-szyavo.pdf>), «Про апеляцію...» (<https://www.chnu.edu.ua/media/hofnofgh/polozhennia-pro-apeliatsiiu.pdf>), «Правил академічної доброчесності» (<https://www.chnu.edu.ua/media/lnojdb4/pravya-akademichnoi-dobrochesnosti.pdf>) та «Етичного кодексу» (<https://www.chnu.edu.ua/media/xelulcg/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu.pdf>). Всі Положення доступні на офіційному сайті ЧНУ. Об'єктивність і неупередженість екзаменаторів забезпечується єдиними критеріями і рівними умовами оцінювання. Перевагу надають письмовій формі контролю або комп'ютерному тестуванню. Здобувачі знайомі з процедурами повторного проходження контрольних заходів та оскарження результатів. Порядок повторного проходження контрольних заходів у ЧНУ регламентується «Положенням про організацію освітнього процесу» (https://drive.google.com/file/d/14PoxHnt_u7rPqGbGu3cccWyTRXbI5-Gg) та «Положенням про контроль і систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти» (<https://drive.google.com/file/d/1aDDzrMzuZ7OA1CervuLzeYLONEosLySV>). Під час зимової заліково-екзаменаційної сесії 2023-24 н.р. на ОП здобувачі повторно проходили контрольні заходи з НД: «Вступ до фаху», «Актуальні питання історії та культури України», «Екологія мікроорганізмів», «Нормування антропогенного навантаження на навколишнє середовище». Прикладів застосування процедур оскарження результатів контрольних заходів в межах ОП не було.

5.4 У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, яких послідовно дотримуються всі учасники освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності

Інформація про політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності розміщена у розділі «Академічна доброчесність» на сайті ЗВО у наступних документах: «Правила академічної доброчесності у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (<https://www.chnu.edu.ua/media/lnojdb4/pravya-akademichnoi-dobrochesnosti.pdf>), «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» (<https://www.chnu.edu.ua/media/jxdbsozb/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu.pdf>), «Положення про виявлення та запобігання академічному плагиату в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (<https://www.chnu.edu.ua/media/x2kftoij/polozhennia-pro-vyavlennia-i-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chnu.pdf>), «Положення про постійну комісію з питань академічної доброчесності, правових засад діяльності та

регламенту Вченої ради ЧНУ» (<https://drive.google.com/file/d/1auN6M5FzyvagiVi3HW16No1TT1IjuD7q/view>). Всі учасники освітнього процесу ознайомлені із процедурами і усвідомлюють необхідність дотримання принципів академічної доброчесності. Кваліфікаційні роботи, курсові роботи, наукові праці та навчально-методичні видання проходять перевірку на наявність запозичень за допомогою сервісу Unicheck. Експертні висновки результатів перевірки кваліфікаційних робіт на плагіат відповідають «Положенню про виявлення та запобігання академічному плагиату в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича», а надані звіти зроблені в програмі Unicheck. На кафедрі призначена відповідальна особа, яка здійснює перевірку робіт на наявність запозичень. На сайті кафедри розміщена інформація щодо результатів перевірки на схожість кваліфікаційних робіт здобувачів. У ЗВО відбувається популяризація принципів академічної доброчесності (<https://www.chnu.edu.ua/media/zrdpdgeg/zakhody-z-populiaryzatsii-ad-u-2024.pdf>). Інформування здобувачів ВО, що навчаються за ОП, про правила дотримання академічної доброчесності відбувається, починаючи з 1 року навчання, під час викладання НД «Вступ до фаху», «Основи наукової діяльності», на кураторських годинах, під час виконання здобувачами курсових та кваліфікаційних робіт їхніми науковими керівниками. При виявленні порушень академічної доброчесності здобувачі ВО притягаються до повторного проходження оцінювання, повторного проходження відповідного ОК ОП, позбавлення академічної стипендії, позбавлення наданих університетом пільг з оплати навчання, відрахування з університету. Випадків виявлення порушень академічної доброчесності та перевищення відсотку запозичень у кваліфікаційних роботах здобувачів ВО, що навчаються на ОП «Екологія», не було (<http://ibhb.chnu.edu.ua/dpt/ecology/akademichna-dobrochesnist>).

Критерій 6. Людські ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

6.1 Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання

Академічна та професійна кваліфікація викладачів, що задіяні до реалізації ОП "Екологія", забезпечується їхніми досягненнями, що приведені в табл. 2 ВСО. До викладання ОК на ОП залучаються НПП, освітня і професійна кваліфікація та досягнення у професійній діяльності яких відповідають зазначеним у Ліцензійних умовах вимогам. Аналіз досягнень НПП свідчить про їхню високу публікаційну активність у фахових виданнях України та виданнях, включених до наукометричної бази даних Scopus. Викладачі беруть участь у грантових програмах. Наприклад, НПП брали участь у гранті HORIZON із проектом RestPoll: Restoring Pollinator habitats across European agricultural landscapes based on multi-actor participatory approaches, 2023 р., у виїзному міжнародному воркшопі «Long Term Socio-Ecological Research Network» з нечіткого когнітивного картування та у міжнародному проекті від посольства Фінляндії в Україні «Збереження біорізноманіття: знати і діяти. Програма неформальної освіти для підлітків».

6.2 Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дають можливість забезпечити потрібний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми

Процедура конкурсного відбору є чіткою та зрозумілою, враховує професійну активність викладачів. У ЗВО конкурсний добір викладачів здійснюється відповідно до Положення (<https://www.chnu.edu.ua/media/4cihxzdb/provedennia-konkursu-na-zamishchennia-vakantnykh-posad.pdf>). Процедура конкурсного відбору є прозорою і відкритою. НПП обізнані щодо процедури конкурсного відбору. На кожну вакансію оголошується відкритий конкурс. Під час відбору обов'язково враховується академічна та професійна кваліфікація претендентів на вакансію, їхній науковий і методичний рівень викладання НД. Усі викладачі, що працюють на ОП "Екологія", пройшли конкурсний відбір, мають укладені контракти. За останні роки випадків порушення Положення зафіксовано не було. Загалом процедури конкурсного добору викладачів дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації ОП.

6.3 Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу

Здобувачі, випускники, адміністрація ЗВО і гарант ОП "Екологія" залучають роботодавців до організації освітнього процесу. Університетом укладено договори та угоди з базами практик (<http://ibhb.chnu.edu.ua/dpt/ecology/praktichna-pidgotovka>), де здобувачі ОП "Екологія" мають можливість проходити виробничу практику. Роботодавці беруть безпосередню участь в перегляді ОП. На сайті кафедри розміщено рецензії та відгуки стейкхолдерів (<http://ibhb.chnu.edu.ua/dpt/ecology/or-bakalavr>). Роботодавці беруть участь в обговоренні ОП під час зустрічей з робочою групою (<https://drive.google.com/file/d/1T-B1UuR7PBDd1gGUA8Dd94b7wq65gNX4/view>). Щорічно з метою залучення роботодавців в університеті проводиться Ярмарок вакансій (<https://www.chnu.edu.ua/novyny/aktualni-povyny/zaprosuemo-na-yarmarok-vakansii>). У 2021 році головою експертної комісії під час захисту бакалаврських робіт був начальник Управління екології та природних ресурсів Чернівецької обласної державної адміністрації (https://drive.google.com/file/d/1jLa927BQCoMugnWnpS_K6Dm-6FuoTS5q/view).

6.4 Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців

До викладання на ОП "Екологія" залучають професіоналів-практиків, експертів галузі та представників роботодавців. Роботодавці широко залучаються до круглих столів та семінарів. Представник роботодавців, фірма якого займається підготовкою дозвільної екологічної документації та звітів з ОВД та CEO, був спікером семінару "Сучасні тенденції у галузі CEO та ОВД" (<http://ibhb.chnu.edu.ua/dpt/ecology/novini/naukovo-praktichnii-seminar-suchasni-tendentsiyi-u-galuzi-seo-ta-ovd>), професор Запорізького національного університету виступав на науковому семінарі кафедри з доповіддю на тему "Біологічна очистка стічних вод" (<http://ibhb.chnu.edu.ua/dpt/ecology/novini/profesor-zaporizkogo-natsionalnogo-universitetu-vistupiv-na-naukovomu-seminari-kafedri-ekologiyi-ta-biomonitoringu>). За участю професора Шведського університету проходив науковий семінар з міждисциплінарного підходу до ландшафтно-екологічних досліджень на тему «Learning Landscape Approach through Evaluation: Opportunities for Pan-European Long-Term Socio-Ecological Research» (<http://ibhb.chnu.edu.ua/dpt/ecology/novini/tizhden-ekologiyi-daidzhest-osnovnih-podii>).

6.5 Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями

Університет сприяє професійному розвитку НПП шляхом підвищення кваліфікації. В ЗВО діє "Положення про підвищення кваліфікації НПП" (https://drive.google.com/file/d/1opL_rGqQxGOytwv1IkoQUAKdjKInQeK6/view), відповідно до якого основними видами підвищення кваліфікації НПП є навчання за програмою підвищення кваліфікації та стажування. НПП мають можливість брати участь у програмах академічної мобільності (Еразмус+), брати участь у міжнародних проєктах та грантових програмах, також університет сприяє прагненням НПП до підвищення рівня володіння іноземною мовою. Наприклад, дві викладачки кафедри склали іспит з англійської мови та отримали сертифікати APTIS рівня C від Британської Ради (<http://ibhb.chnu.edu.ua/dpt/ecology/novini/vikladachi-kafedri-ekologiyi-otrimali-sertifikati-aptis-rivnia-s>) та одна викладачка пройшла стажування в Університеті Монпельє, Франція, за програмою IANUS (https://drive.google.com/file/d/1xyw9OgfWwmTg5gJrArlgtfbdgsO5hosi/view?usp=drive_link).

6.6 Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності

У ЗВО діє "Положення про рейтинг..." (<https://drive.google.com/file/d/1moSrKQT11cPboHq5orVoCkYUuIxHJdg3/view>), відповідно до якого передбачене матеріальне стимулювання педагогічної та виховної діяльності викладачів з високим рейтингом. Розроблено окремі рейтингові анкети для асистентів, доцентів та професорів (<https://www.chnu.edu.ua/nauka/naukovi-informatsiini-resursy/suprovid-naukovoi-diialnosti>). Згідно з "Положенням про рейтинг кафедр..." (<https://drive.google.com/file/d/1JErlNeq2XVurnUi9Yx4ybJJf6YV6wPAh/view>) здійснюється рейтингове оцінювання кафедр, за результатами якого передбачено нарахування надбавки до посадового окладу. Випускова кафедра посідає високе місце в рейтингу та НПП отримують надбавки до посадових окладів.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

7.1 Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми гарантують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання

На ОП "Екологія" наявні потужні матеріально-технічні ресурси. Наявні 4 лекційні аудиторії, оснащені мультимедійними проекторами, комп'ютерний клас з 17 ноутбуками та 5 планшетами-трансформерами. Лабораторне забезпечення включає в себе мікроскопи (мікроскоп бінокулярний KONUS CRYSTAL PRO з цифровою камерою, мікроскопи стереоскопічні МБС-10, мікроскоп МИКМЕД-2), фотоелектроколориметр КФК-3, спектрофотометри СФ-16 і СФ-26, рефрактометри для польових і лабораторних досліджень, електронні терези, рН-метр рН-150МА, портативний рН-метр Checker "Hanna" РН-600, газоаналізатор УГ-2, муфельну піч СНОЛ, сушильну шафу, водяну баню ВВ-10, опромінювач бактеріцидний, лабораторну центрифугу ОПН-8, струшувач лабораторний АВУ-6с (<http://ibhb.chnu.edu.ua/dpt/ecology/materialno-tehnichna-baza-kafedri-ekologiyi-ta-biomonitoringu>). Здобувачі та викладачі мають можливість використовувати в освітньому процесі науковий Гербарій, Ботанічний сад, Природничий музей, геологічні, ботанічні та зоологічні колекції, які включено до переліку наукових об'єктів національного надбання України. Фонди наукової бібліотеки включають 3 млн екз. друкованих та електронних надбань. Виконання програми забезпечується матеріально-технічним оснащенням аудиторій і лабораторій, комп'ютерний клас створено за сприяння Євросоюзу у ході реалізації проєкту програми TEMPUS IV (Project EcoBRU, Tempus Programme of the European Union). Під час зустрічей здобувачі підтвердили достатність наявних матеріально-технічних ресурсів для досягнення цілей та ПРН.

7.2 Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, потрібних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми

Здобувачі і НПП мають вільний та безоплатний доступ до всієї необхідної для здійснення наукової діяльності інфраструктури Університету. В Університеті використовують платформу дистанційного навчання Moodle. Директор

бібліотеки під час зустрічі підтвердив, що НПП та здобувачі ВО забезпечені безоплатним доступом до JSTOR Archive Journals, текстів видань Springer, EBSCO, Elsevier, Web of Science, Scopus, Statista; з IP-адрес університету можливе користування наукометричними базами даних Web of Science та Scopus. На території ЗВО є вільний доступ до мережі інтернет за допомогою wi-fi.

7.3 Освітнє середовище є безпечним для життя і здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дає можливість задовольнити їхні потреби та інтереси

В Університеті діє "Положення про організацію освітнього процесу..." (<https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu/>). Здобувачі можуть задовольнити свої інтереси через студпарламент (https://www.facebook.com/parlament.chnu/?locale=ru_RU), студентський профком (<https://www.facebook.com/studprofkom.cv.ua>). В Університеті працює соціально-психологічний центр (https://www.chnu.edu.ua/media/rudj2vw2/polozhennia_pro_sotsialno_psykholohichniy_tsentr_.pdf), який забезпечує психологічну безпеку, надаючи допомогу у вирішенні особистісних і навчальних проблем, центр культури і дозвілля (<https://www.facebook.com/leisurechnu>), на території Університету знаходиться протирадіаційне укриття. ЗВО проводить опитування здобувачів щодо їхніх потреб та інтересів, з питань задоволеності організацією освітнього процесу.

7.4 Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою

В Університеті функціонує соціально-психологічний центр (https://www.chnu.edu.ua/media/rudj2vw2/polozhennia_pro_sotsialno_psykholohichniy_tsentr_.pdf) до якого можуть звернутись всі бажаючі та отримати допомогу. В Університеті проводиться профілактичний медогляд студентів, акції «Тиждень здоров'я», «Кидай палити!», семінари щодо недопущення булінгу серед студентів. Інформаційна підтримка здобувачів стосовно їх прав та обов'язків під час навчання реалізується безпосередньо через кураторів груп, кафедру та органи студентського самоврядування. Вся необхідна інформація про освітні програми, правила внутрішнього розпорядку, розклад, перелік вибіркових дисциплін, про неформальну та інформальну освіту, академічну доброчесність, підготовку офіцерів запасу, програми академічної мобільності, запобігання та протидію булінгу, стипендіальне забезпечення знаходиться на сайті Університету у відкритому доступі. Анкетування, що проводились серед здобувачів ВО (перший (бакалаврський) рівень ВО, спеціальність 101 Екологія), щодо задоволеності організаційною, інформаційною, консультативною та соціальною підтримкою показали високий результат (https://drive.google.com/file/d/1IGLoOILFRSUFSoMn83PbSZmk07nx_O26/view).

7.5 Заклад вищої освіти створює достатні умови щодо реалізації права на освіту для осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються за освітньою програмою

Відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу» (<https://www.chnu.edu.ua/media/zraploax/polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu.pdf>) особи з особливими освітніми потребами мають право на безоплатне забезпечення інформацією у доступних форматах з використанням технологій, що враховують обмеження життєдіяльності за станом здоров'я; на спеціальний навчально-реабілітаційний супровід та вільний доступ до інфраструктури ЗВО відповідно до медико-соціальних показань. У ЗВО затверджено «Порядок супроводу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп, а також надання їм соціально-психологічної допомоги» (<https://drive.google.com/file/d/1Qu3rUXgpKiiBQlxiMQP3z-Jw-V5sweGq/view>). Особи з особливими освітніми потребами мають спеціальні умови вступу (<https://www.chnu.edu.ua/media/i44jgltx/pravylyarpyiому-universytetu-2023-roku.pdf>). На ОП "Екологія" особи з особливими освітніми потребами не навчаються.

7.6 Наявні чіткі і зрозумілі політика та процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

В "Положенні про засади безконфліктних комунікацій та врегулювання спорів учасників освітнього процесу у ЧНУ" прописані політика та процедура врегулювання конфліктних ситуацій (<https://drive.google.com/file/d/1ummmJLYeGbcMCAb9ItGonH1sLOK2e6jVvk/view>). У ЗВО постійно здійснюються опитування здобувачів, одним з питань якого є «Чи доводилось Вам на сесії «віддячувати» викладачеві за оцінку знань (грішми, подарунками чи іншими послугами)?». За результатами останнього опитування «ні» відповіли 98,8%, «так» відповіли 0%, відмовились відповідати на це питання 1,2% (https://drive.google.com/file/d/1Sg1DK3dZhLennqeo_WGSmb3KupnvuafH/view?usp=sharin). Під час реалізації ОП "Екологія" конфліктних ситуацій не виникало.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

8.1 Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми

Процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП в ЧНУ регулюються «Положенням про розроблення та реалізацію освітніх програм Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» (<https://www.chnu.edu.ua/media/zhsdtojf/polozhennia-pro-rozroblennia-ta-realizatsiiu-osvitnikh-prohram-chnu.pdf>). Відповідно до даного положення освітні програми переглядаються по мірі необхідності, але не рідше одного разу на 4 роки для першого (бакалаврського) рівня ВО. Відповідно до «Положення про порядок проведення внутрішнього моніторингу якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (пункт 3.2 <https://drive.google.com/file/d/1BGtjpMStV35WLKnGjoozOwZMjofsBwnK/view>) моніторинг проводиться у різних формах: за допомогою спостереження, інтерв'ювання, із залученням експертів тощо. В «Положенні про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (пункт 3.2 <https://drive.google.com/file/d/14UAVRHptFJkoS4NW5h35lDhfpsqOsytrp/view>) прописані механізми розроблення освітніх програм, періодичність їх перегляду та дії заплановані в результаті перегляду. Всі положення знаходяться у відкритому доступі на сайті університету <http://www.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/scienc/o2%20osvitniad/o2>. Стейкхолдери залучені до розробки ОП. Здобувачі, представники студентського самоврядування, учасники академічної спільноти та роботодавці є активними учасниками процедур розроблення, моніторингу та періодичного перегляду ОП. Перегляд та оновлення ОП відбувається з урахуванням вимог стандартів вищої освіти, висновків та пропозицій роботодавців, здобувачів ВО.

8.2 Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми

Здобувачі залучаються до процесу перегляду ОП «Екологія» та інших процедур забезпечення її якості. Здобувачі надають свої пропозиції щодо вдосконалення ОП. Оновлені ОП розміщено на офіційному сайті ЗВО, а редакції ОП розміщено у вільному доступі на сайті кафедри (<http://ibhb.chnu.edu.ua/dpt/ecology/or-bakalavr>). Обговорення ОП під час зустрічей зі здобувачами ВО оформлюють у вигляді протоколів обговорення ОП (<https://drive.google.com/file/d/1oZJWTKZoh7WzWbcZe06qvq-FwG02tvxj/view>; <https://drive.google.com/file/d/1T-B1UuR7PBDd1gGUA8Dd94b7wq65gNX4/view>; <https://drive.google.com/file/d/1K2rhPUt8UqfTovVJmnr6zaCaoUqV5Jad/view>). Здобувачі ВО вносили свої пропозиції щодо покращення ОП. Зокрема, було запропоновано розширити перелік виробництв та підприємств для проходження практики, збільшити кількість кредитів для вивчення англійської мови, оновити блок обов'язкових ОК, збільшити обсяг практик, ввести переддипломну практику та збільшити кількість вибіркових ОК. В таблиці наведено пропозиції та результати внесених змін до ОП «Екологія» (<https://docs.google.com/document/d/1Qc9k4xENPcMsYMBJ68kst9hifycAUTu/edit>).

8.3 Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери

Представники роботодавців активні учасники процедур забезпечення якості ОП. Роботодавці беруть участь у розгляді та аналізі ОП. В 2020 році було проведено зустріч з представниками підприємств м. Чернівці і Чернівецької області (<http://ibhb.chnu.edu.ua/dpt/ecology/novini/obgovorennia-opp-ekologii-na-on-lain-zustrichi-zi-steikholderami-i-ne-tilki>), на якій стейкхолдери наголосили на необхідності залучення фахівців-практиків до навчального процесу та поглиблення практичних умінь здобувачів. За результатами зустрічі було оновлено силабуси та робочі навчальні програми окремих ОК, внесено зміни до НП, ОК «Екологічна експертиза» замінили на ОК «Стратегічна екологічна оцінка», ОК «Агроєкологія» перенесли до блоку обов'язкових компонентів. Спількування з роботодавцями також відбувається під час виробничої практики студентів, укладання угод про співпрацю, рецензування ОП (<http://ibhb.chnu.edu.ua/dpt/ecology/or-bakalavr>), під час спільних наукових досліджень. Практикується проведення круглих столів та онлайн зустрічей з роботодавцями.

8.4 Наявна практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми

Збирання інформації щодо кар'єрного шляху випускників здійснюється шляхом опитування випускників, через особисті контакти викладачів з випускниками та соціальні мережі (<https://www.facebook.com/ecologyChNU>, https://www.instagram.com/ecology_chnu/). Випускники ОП доєднуються до Асоціації випускників (<https://www.chnu.edu.ua/universitytet/pry-universitytet/asotsiatsiia-vypusknykiv>). Частина здобувачів продовжила своє навчання в магістратурі, деякі здобувачі вже працюють за фахом (керівник гуртка у Чернівецькому МЦЕНТУМі, технік-метеоролог І категорії Чернівецького центру з гідрометеорології, еколог в лабораторії ТМ «Глибкон»).

8.5 Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми

Система забезпечення якості освіти в ЗВО реагує на виявлені недоліки в ОП «Екологія» та освітній діяльності у порядку, передбаченому «Положенням про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти...» (<https://drive.google.com/file/d/14UAVRHptFJkoS4NW5h35lDhfpsqOsytrp/view>). Порядок моніторингу та удосконалення ОП в університеті деталізує «Положення про розроблення та реалізацію освітніх програм...» (https://drive.google.com/file/d/1rFVXb_JZoVNab4J2x8tHtZ2vfVmH4JOP/view). Перегляд ОП відбувається регулярно. До перегляду залучають зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів, враховуються потреби і рекомендації здобувачів ВО, роботодавців та інших зацікавлених осіб. За результатами моніторингу якості розроблення та реалізації ОП було зазначено певні недоліки та рекомендації, зокрема включити до проектної групи представників роботодавців та

здобувачів ВО (<https://www.chnu.edu.ua/media/ozfdj21k/monitoringh-opp.pdf>). В редакції ОП 2022 року всі зауваження було виправлено. Особлива увага приділяється опитуванням здобувачів, результати опитувань враховуються при перегляді ОП (https://drive.google.com/file/d/1Bo_8fT87nYUeYStUTNvOq6rekY64NLT/view).

8.6 Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій) беруться до уваги під час перегляду освітньої програми

Акредитація ОП “Екологія” є первинною, тобто проводиться вперше. У ЗВО впроваджено процедури реагування на зауваження та пропозиції під час проведення акредитацій ОП різних спеціальностей. Контроль за станом перегляду освітніх програм, за якими здійснюється освітня діяльність, проводиться відповідно до “Положення про порядок підготовки документів для проведення ліцензування спеціальностей та акредитації освітніх програм» (https://drive.google.com/file/d/1dyf2oREA5YXA1gkjfXh6A_Wi8kQJQp/view).

8.7 В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, що сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою

Академічна доброчесність є фундаментальною цінністю, яку сприймають учасники освітнього процесу. У ЗВО діє «Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти» (<https://drive.google.com/file/d/14UAVRHptFJkoS4NW5h35lDhfpsqOsytrp/view>). Розподіл повноважень і відповідальності базується на структурі, що складається з п'яти окремих рівнів діяльності. Спілкування з членами академічної спільноти показало, що вони володіють знаннями щодо розвитку та посилення освітньої діяльності за ОП. У ЗВО вжито заходів щодо протидії дискримінації, булінгу, корупції та щодо забезпечення дотримання політики гендерної рівності. ЗВО активно залучає зовнішніх стейкхолдерів до освітнього процесу та підвищення якості освіти. Вони проінформовані з приводу питань розвитку і удосконалення ОП, всі учасники освітнього процесу долучаються до удосконалення внутрішньої системи забезпечення якості.

Критерій 9. Прозорість та публічність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

9.1 Визначені чіткі та зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

У ЗВО визначено чіткі, зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу. Всі документи, що містять означену інформацію, доступні на веб-ресурсах ЗВО: Статут університету (<https://www.chnu.edu.ua/media/udvkoskj/statut-chnu-2022.pdf>), «Колективний договір ЧНУ» (<https://www.chnu.edu.ua/media/ixsif41c/kolektyvnyy-dohovir-2022-2025.pdf>), «Правила внутрішнього трудового розпорядку ЧНУ» (<https://www.chnu.edu.ua/media/mm2ed1zj/pravyla-vtr.pdf>), Положення: «Про організацію освітнього процесу», «Про індивідуальний графік навчання студентів», «Про порядок відрядження, переривання навчання, поновлення, переведення, надання академічної відпустки здобувачам вищої освіти», «Про контроль і систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти», «Про порядок реалізації студентами права на вільний вибір навчальних дисциплін» та ін. Всі матеріали опубліковано у збірнику нормативних документів ЧНУ (<https://drive.google.com/file/d/1oiZdkjt-oXmhqMaLm-3o6zRg4LRK3pEq/view>).

9.2 Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному вебсайті відповідний проєкт із метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін

На сайті кафедри розміщена інформація про обговорення проєкту ОП 2020 року (<http://ibhb.chnu.edu.ua/dpt/ecology/ogoloshennia/obgovorenna-osvitno-profesiinoyi-programi-pidgotovki-ekologiya>). Зауваження та пропозиції до освітніх програм пропонується надсилати на електронну адресу відповідальної особи.

9.3 Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному вебсайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства

Проаналізувавши офіційний сайт закладу, наявність там документів, що стосуються ОП, що акредитується, відмічаємо, що заклад оприлюднює на своєму веб-сайті точну і достовірну інформацію про ОП “Екологія” своєчасно. Всі зацікавлені сторони мають можливість отримати необхідну інформацію для ознайомлення та, в тому числі, подання зауважень. Інформація про ОП “Екологія” опублікована на офіційному сайті Університету. Рекомендовано опублікувати робочі програми чи анотації навчальних компонентів у розрізі інформації, доступної на офіційному сайті Університету з розділу “Абітурієнту” для збільшення обсягу інформації, доступної для потенційних вступників, щоб вони могли зробити обміркований вибір стосовно вступу на ОП “Екологія”, а також для роботодавців, щоб

ознайомитися з метою і змістом підготовки здобувачів за цією ОП. На сайті кафедри екології та біомоніторингу (<http://ibhb.chnu.edu.ua/dpt/ecology/or-bakalavr>) розміщена вся необхідна інформація про ОП, включаючи її цілі, очікувані результати навчання та ОК.

Критерій 10. Навчання через дослідження

Рівень відповідності (експертна група)

не застосовується

Рівень відповідності (ГЕР)

не застосовується

Обґрунтування ГЕР

10.1 Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності в закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю

не застосовується

10.2 Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напряму досліджень наукових керівників

не застосовується

10.3 Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення й апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквіумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо)

не застосовується

10.4 Заклад вищої освіти забезпечує можливості для залучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах тощо

не застосовується

10.5 Наявна практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються

не застосовується

10.6 Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у професійній діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для унеможливлення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності

не застосовується

3. Рекомендації з подальшого удосконалення освітньої програми

У цьому розділі на основі звіту експертної групи та висновків ГЕР резюмуються рекомендації стосовно подальшого удосконалення освітньої програми, включаючи пропозиції щодо усунення виявлених під час акредитації недоліків. Заповнення цих полів є обов'язковим у всіх випадках, коли ГЕР погодилася або визначила рівень відповідності критерію В, Е чи F.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

1. Для висвітлення відгуків, пропозицій і рецензій на ОП "Екологія" у відкритому доступі зі сторінки сайту кафедри екології та біомоніторингу їх забрати і об'єднати всі ці пропозиції, які висловлені в процесі обговорення, та стан їх реалізації в окремий документ. 2. Особливістю ОП є її направленість на вирішення екологічних проблем регіону, зокрема пов'язаних із агровиробництвом. У цілях ОП така особливість не виражена. Тому рекомендується подати цю особливість у цілях ОП "Екологія" на 2024 н.р.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

1. У НП не зазначено скільки кредитів ЄКТС відводиться на практики та кваліфікаційну роботу, попри те сума кредитів ЄКТС без практик та кваліфікаційної роботи зазначена як 240, що є технічною помилкою. 2. Відповідно до п.

2.4 Положення про порядок реалізації студентами ЧНУ імені Юрія Федьковича права на вибір навчальних дисциплін, здобувачеві може бути відмовлено у реалізації його вибору через одну або декілька із 5 причин і запропоновано здійснити новий вибір. 3. Виявлено протиріччя між п. 5.6 та п. 7.10 Положення про організацію освітнього процесу. Зокрема, відповідно до п. 5.6 обсяг самостійної роботи студентів для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти повинен бути в межах $\frac{1}{3}$ – $\frac{2}{3}$ (0,33–0,67) загальної кількості годин, а відповідно до п. 7.10 кількість контактних годин на один кредит становить від 8 до 16 (0,27–0,53). Рекомендується: 1. Завідувачці кафедри екології та біомоніторингу Федоряк М.М. забезпечити зазначення у НП ОП кількості кредитів для ППО24-ППО26 та ППО28-ППО29 під час розроблення НП для ОП редакції 2024 року. 2. Керівнику навчального відділу ЗВО під час розроблення НП у 2024 році уніфікувати кількість кредитів ЄКТС для вибіркових ОК з метою зменшення кількості обмежень, зазначених у п. 2.4 Положення про порядок реалізації студентами ЧНУ імені Юрія Федьковича права на вибір навчальних дисциплін, та спрощення процедури формування індивідуальної освітньої траєкторії через забезпечення більш широкого вибору НД. 3. Керівнику навчального відділу ЗВО до початку формування НП у 2024 році усунути протиріччя між п. 5.6 та 7.10 Положення про організацію освітнього процесу.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

1. Рекомендувати всім викладачам, які забезпечують реалізацію ОП “Екологія” прописати в Робочих програмах можливість зарахування результатів отриманих у неформальній освіті. 2. Рекомендувати активізувати роботу щодо обміну студентами, запровадити на практиці визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО або на інших ОП.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

1. В силабусах ОК «Основи екологічної культури», «Техноекологія», «Агроєкологія», «Моделювання та прогнозування стану довкілля», «Моніторинг довкілля» відсутні чіткі критерії оцінювання в рамках поточного і семестрового контролю. 2. В силабусах ОК «Загальна екологія», «Екологія людини» сума балів, яка може бути накопичена здобувачем за виконання поточних завдань, складає 303 (МРЗ – 209 балів) та 96 балів відповідно. У деяких силабусах зазначено, що «у випадку відсутності студента під час проміжного контролю або порушення терміну здачі роботи оцінка за цю роботу не зараховується або знижується», що не відповідає «Положенню про організацію освітнього процесу...». В силабусах ОК «Ландшафтно-екологічна практика», «Загально-екологічна практика», «Виробнича практика» відсутні чіткі вимоги щодо написання звіту та критерії його оцінювання. Аналіз звітів практики показав, що вони не відображають здобуті ПРН, а представлені у вигляді анотації. 3. Рекомендується НПП, які забезпечують реалізацію ОП “Екологія”, до початку наступного навчального року розробити чітку систему оцінювання результатів навчання в рамках НД, чіткі вимоги щодо написання звіту про проходження практики та критерії його оцінювання. Внести зміни у відповідні силабуси та робочі програми та перезатвердити їх. 4. Рекомендується гаранту ОП “Екологія” (Жук А.В.) та завідувачці кафедри екології та біомоніторингу (Федоряк М.М.) до травня 2024 року провести моніторинг причин низького рівня участі здобувачів у програмах міжнародної академічної мобільності. До початку наступного навчального року розробити план заходів щодо усунення цих причин. До 2025-2026 навчального року реалізувати розроблений план заходів з метою залучення здобувачів ВО до участі у програмах міжнародної академічної мобільності.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

В окремих силабусах «Загальна екологія», «Екологія людини» сума балів, яка може бути накопичена здобувачем за виконання поточних завдань, не складає 100 балів. Тому рекомендується НПП, які забезпечують реалізацію ОП “Екологія”, до початку наступного навчального року розробити чітку систему оцінювання результатів навчання для того, щоб здобувач мав можливість отримати 100 балів за виконання завдань поточного і семестрового контролю. Рекомендується внести зміни у відповідні силабуси і робочі програми та перезатвердити їх на засіданні кафедри екології та біомоніторингу.

Критерій 6. Людські ресурси

1. Рекомендується посилити академічну мобільність НПП, сприяти залученню роботодавців, професіоналів-практиків та експертів галузі до проведення аудиторних занять на постійній основі. 2. Рекомендується гаранту ОП і завідувачці кафедри враховувати при плануванні навантаження наявність відповідних професійних активностей НПП, які забезпечують реалізацію ОП “Екологія”.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

1. В університеті створена і функціонує система щодо політики і процедур запобігання та врегулювання конфліктних ситуацій, однак аналіз анкетування здобувачів показав, що значна їх частина слабо розуміють інструменти протидії порушенням академічної доброчесності. Рекомендовано покращити способи і шляхи інформування студентів щодо політик і процедур вирішення конфліктних ситуацій. 2. Рекомендується ЗВО посилити інформування здобувачів ВО щодо можливостей академічної мобільності.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Слабкою стороною ОП “Екологія” є низька взаємодія з випускниками, адже головним чином вона здійснюється через особисті контакти та соціальні мережі. Рекомендується створити базу випускників ОП “Екологія” з можливістю прослідковування їхнього кар’єрного шляху. Також рекомендується здійснювати щорічний перегляд ОП “Екологія” з урахуванням інноваційних досягнень в галузі науки та техніки. В розрізі вимог критерію 8 сформовано такі рекомендації: робочим групам з перегляду й удосконалення ОП доцільно проводити установчі засідання на початку

кожного календарного року з метою визначення необхідності і вагомих підстав для перегляду ОП наступного навчального року; формалізувати питання взаємодії з випускниками шляхом створення відповідного розділу на сайті кафедри екології та біомоніторингу із можливістю зворотного зв'язку; визначити структуру внутрішньої системи забезпечення якості в ЧНУ та встановити рівні відповідальності і повноваження; систематизувати результати проходження акредитаційних експертиз і супроводжувати інформаційною довідкою про сутність, прийняття і стан виконання наданих рекомендацій.

Критерій 9. Прозорість та публічність

На сайті університету відсутня узагальнена інформація щодо пропозицій і рекомендацій усіх стейкхолдерів (лише рецензії), а також відсутня розширена інформація про освітні компоненти. Тому рекомендується впровадити систему регулярного оновлення інформації на офіційному веб-сайті університету щодо пропозицій та рекомендацій всіх стейкхолдерів з удосконалення ОП “Екологія” та результати їх урахування, а також забезпечити доступ до інформації про освітні компоненти у розділі “Абітурієнту”. На сайті кафедри екології та біомоніторингу в розділі «Обговорення» розміщений проєкт ОП редакції 2020 року. Рекомендується гаранту ОП “Екологія” в квітні 2024 року розмістити на сторінці кафедри в розділі «Обговорення» проєкт ОП редакції 2024 року для надання пропозицій стейкхолдерами.

Критерій 10. Навчання через дослідження

не застосовується

4. Додатки

Відсутні

Шляхом підписання цього експертного висновку я підтверджую, що внесені до нього відомості про присутніх на засіданні ГЕР і результати голосування членів ГЕР є достовірними, а експертний висновок було схвалено на засіданні ГЕР так, як його викладено вище.

Документ підписаний кваліфікованим електронним підписом.

Головуючий на засіданні ГЕР

ГОЛУБ ОЛЕКСАНДР АНДРІЙОВИЧ